

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra krizového řízení

**Povodně a činnost jednotlivých složek a orgánů
veřejné správy na území hlavního města Prahy v
roce 2002**

Bakalářská práce

**Floods and activities of individual branches and public authorities on the
territory of the capital city of Prague**

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Karel Malinovský

AUTOR PRÁCE

Kristýna Rakovcová

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Povodně a činnost jednotlivých složek a orgánů veřejné správy na území hlavního města Prahy v roce 2002“ vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Praze dne 6.3.2023

.....
Kristýna Rakovcová

ANOTACE

Bakalářská práce zpracovaná na Policejní akademii České republiky se zabývá řešením mimořádné události, kterou je povodeň. Povodni se věnuje jak z hlediska jejího vzniku, tak z bezpečnostního hlediska. První část práce je věnována základním pojmům v oblasti povodní, dělení povodní, opatřením proti povodni a vzniku stavů povodňové aktivity. V další části je práce již zaměřena na konkrétní povodeň v Praze v roce 2002. Stěžejní je pro práci průběh povodně, s čímž souvisí také popis průběhu povodně a souhrn následků a dopadů povodně. Neopomenutelnou součástí práce je také činnost orgánů veřejné správy a složek integrovaného záchranného systému. Cílem práce je odhalit nedostatky, které povodeň v hlavním městě Praze doprovázely, případně zjistit zda nedostatky byly odstraněny. V tomto směru byl také veden rozhovor s odborníkem. V poslední části práce byla shrnutí opatření, která byla pro ochranu před povodněmi nezbytná.

KLÍČOVÁ SLOVA

mimořádná událost * povodeň * krizové řízení * integrovaný záchranný systém *
krizový štáb * povodňové orgány * povodňový plán * protipovodňová ochrana

ANNOTATION

The bachelor's thesis prepared at the Police Academy of the Czech Republic deals with the solution of an extraordinary event which is a flood. The thesis deals with the flood both from the point of view of its origin and from the point of view of safety. The first part of the work is dedicated to basic terms in the field of flood, division, measures and emergence of states of flood activity. In the next part is the work already focused on a specific flood in Prague in 2002. The course of the flood is central to the work which is also related to the description of the course of the flood and a summary of the consequences of the flood. An unforgettable part of the work is also the activity of public administration bodies and components of the integrated rescue system. The aim of the work is to reveal the deficiencies that accompanied the flood in the capital city of Prague, or to find out whether the deficiencies have been eliminated. An interview with an expert was also conducted in this direction. The last part of the work contained a summary of the measures that were necessary for flood protection.

KEYWORDS

Emergency event * flood * crisis management * integrated rescue systém * crisis staff * flood authorities * floods plan * flood protection

OBSAH

ÚVOD	7
1. POJEM POVODEŇ	9
2. ROZDĚLENÍ POVODNÍ A JEJICH VZNIK	10
2.1. Přírodní (přirozené) povodně	10
2.2. Zvláštní povodně	11
3. STUPNĚ POVODŇOVÉ AKTIVITY – PRŮBĚH POVODNĚ	12
4. OPATŘENÍ PROTI POVODNÍM – PŘED POVODNÍ, PŘI POVODNI, PO POVODNI	13
4.1. Mobilní protipovodňová opatření	14
5. ZÁPLAVOVÁ ÚZEMÍ	15
6. KOMUNIKACE, HLÁSNÁ A PŘEDPOVĚDNÍ SLUŽBA	16
6.1. Komunikace s občany	16
6.2. Komunikace mezi složkami integrovaného záchranného systému	17
6.3. Povodňový informační systém (POVIS).....	17
6.4. Hlásná a předpovědní služba Českého hydrometeorologického ústavu .	18
7. POVODŇOVÉ ORGÁNY A POVODŇOVÉ PLÁNY	19
7.1. Povodňové orgány	19
7.1.1. Ústřední povodňová komise	20
7.1.2. Povodňová komise kraje	20
7.1.3. Povodňová komise obce s rozšířenou působností	21
7.1.4. Povodňová komise obce	21
7.2. Povodňové plány.....	22
8. LEGISLATIVA POVODNÍ	24
9. ROLE ORGÁNŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY PŘI ŘEŠENÍ POVODNĚ	27
9.1. Vláda	27

9.2. Ministerstva a jiné správní úřady	28
9.3. Ostatní ústřední orgány státní správy	28
9.4. Primátor a Krizový štáb hl. m. Prahy	29
9.5. Ústřední krizový štáb.....	30
10. PŘÍČINY POVODNĚ V PRAZE V ROCE 2002	30
11. PRŮBĚH A DOPADY POVODNĚ V PRAZE V ROCE 2002.....	31
11.1. Metro	34
11.2. Dopady a škody po povodních v Praze v roce 2002	34
12. ČINNOST INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU PŘI POVODNÍCH V PRAZE V ROCE 2002	38
12.1. Integrovaný záchranný systém.....	38
12.2. Součinnost složek integrovaného záchranného systému při povodních v Praze v roce 2002	39
12.3. Činnost základních složek integrovaného záchranného systému při povodních v Praze v roce 2002	39
12.3.1. Činnost Policie České republiky	39
12.3.2. Činnost Hasičského záchranného sboru hlavního města Prahy	40
12.3.3. Činnost Městské Policie hl. m. Prahy	41
12.3.4. Činnost Armády České republiky.....	42
13. ROZHOVOR	43
13.1. Shrnutí rozhovoru	48
14. OPATŘENÍ, KTERÁ BYLA ZAVEDENA PO POVODNI.....	49
ZÁVĚR.....	52
SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY.....	54
SEZNAM OBRÁZKŮ A PŘÍLOH.....	57

ÚVOD

Česká republika má přibližně 16 500 km významných vodních toků mezi které patří Labe, Vltava, Morava, a mnoho dalších jež jsou jmenovitě vypsány v příloze č.1 vyhlášky č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků. Tyto vodní toky proudí skrz na skrz celou Českou republikou. Mimo to se na území České republiky nachází také řada vodních přehrad, jezer, rybníků. A vzhledem k podnebí a poloze České republiky povodně představují největší přímé ohrožení v oblasti přírodních katastrof.

Od roku 1997 nás zasáhla nejedna povodeň. Od té doby pro Prahu nejničivější v roce 2002 uplynulo nedávno 20 let. Žádná jiná povodeň takového rozsahu se v novodobé historii Prahy nestala. Kromě této povodně nalezneme i jiné případy povodní na našem území, většinou se jednalo o povodně, které následovaly po vytrvalých deštích na určitých částech území. Výskyt povodní byl v minulosti mimo jiné způsobem přivalovými dešti nebo rychlým táním způsobeným prudkým oteplením.

Vzhledem k možnému ohrožení majetku, životního prostředí, zdraví a života, je nutné povodně nepodceňovat a věnovat jim vysokou pozornost, a to jak při jejím příchodu, tak i preventivně ve snaze zabránit nežádoucím jevům.

Povodeň je téma, které se týká nás všech a velká část z nás se s ní také setkala ať už v televizi, novinách či dokonce s ní mají přímou zkušenost. Ačkoliv má generace si povodně z roku 2002 nemůže pamatovat, tak si jistě mohli stejně jako všichni ostatní povšimnout mnoha označených míst, kterých se povodně týkaly, může jít například o vzpomínkové tabule a vyznačenou výšku, které voda na určitých místech dosáhla (př. metro, Zoologická zahrada v Praze) a jiné značení, která na tuto povodeň poukazují. Pozdější méně ničivé povodně už nám mohly v povědomí zůstat více, a to například právě povodně z roku 2013, kdy byla například rušena výuka z důvodu omezení dopravy a případné nemožnosti dopravit se do zaměstnání či škol.

Při povodni v Praze v roce 2002 vyšli na povrch také velké nedostatky, které se týkají právě prevence, průběhu, ale i následků povodně. A právě nedostatky při

ochraně proti povodni se práce bude také zabývat. Jejím cílem bude zjistit jak se od povodně v roce 2002 změnila úroveň protipovodňové ochrany v Praze. I přes snahu zamezit škodám na majetku, zdraví a přírodě došlo k nepředstavitelným škodám. Samotná příroda je nejsilnějším činitelem na jehož aktivitu či průběh se nedokážeme stoprocentně předpovědět a často se nezvládneme ani na vše připravit.

1. POJEM POVODEŇ

Mezi mimořádné události způsobené přírodními vlivy řadíme právě povodeň. Povodeň jako taková vzniká znatelným zvýšením hladiny vodních toků, čímž následně ohrožuje zdraví, životy, majetek, kvalitu životního prostředí a také způsobují škody různého charakteru. Ve většině případů povodni předchází nepříznivé podmínky počasí, které mají za následek právě tento druh mimořádné události.

Povodeň mohou také ovlivňovat různé faktory, které mohou ovlivnit rozsah a celý průběh povodně. Faktor který nedokážeme ovlivnit a můžeme se řídit pouze jeho předpovědí je počasí, můžeme předpokládat, že po dlouhotrvajících vodních srážkách, přívalových deštích či oblevě dojde k povodním. S tímto spojen je také aktuální stav vodních toků, jejich kapacita a kolik vody dokáže krajina ještě přijmout, tedy její retenční schopnost a stejně tak i retenční schopnost vodních děl. Co se týče vodních děl, tak klíčový je jejich stav a výška, tedy odolnost proti přelití hrází těchto děl. Škodám při povodních se dá mimo jiné předejít také určením záplavových území, která jsou při záplavách riziková, včasným informováním o situaci a případném nebezpečí, preventivními opatřeními a následnou činností v době povodní.

Ministerstvo vnitra pojem povodeň definuje v Terminologickém slovníku takto: „Povodeň je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku. Přechodné výrazné stoupnutí vodní hladiny konkrétního vodního toku, při kterém se voda z koryta vylévá, způsobuje následné zaplavení bezprostředního i blízkého okolí vodního toku, ohrožuje životy a majetek, devastuje životní prostředí a působí značné materiální škody. Povodeň je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení)

nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň). Povodňové stupně aktivity: I. stupeň – stav bdělosti, II. stupeň – stav pohotovosti, III. stupeň – stav ohrožení. „¹

2. ROZDĚLENÍ POVODNÍ A JEJICH VZNIK

Stejně tak jako vše ostatní i povodně mají určitou příčinu vzniku a podle těchto příčin můžeme povodně dělit do dvou hlavních skupin tedy povodně, které vznikají přirozeným způsobem na čemž má velký podíl příroda a druhou skupinu, kterou nazýváme povodně zvláštní, ty jsou ovlivněné činností člověka, která vědomě či nevědomě může způsobit poruchy a havárie vodních děl, která nejčastěji plní funkci akumulace.

Povodně se dají rozdělit i podle jiných kritérií, a to například z mezinárodního pohledu jako povodně říční a povodně mořské.

2.1. Přírodní (přirozené) povodně

O přírodní povodni hovoříme v případě, že je způsobena přírodními vlivy. I tyto povodně můžeme rozdělit do několika dalších podskupin, a to právě podle jejich vzniku. Povodně vznikají v závislosti na ročním období, počasí a jeho případným výkyvům, nejpodstatnější při povodni však jsou dešťové srážky a tání či chody ledů.

Při krátkodobých silných srážkách, které se vyskytují především v období léta se můžeme setkat s výrazným zvýšením hladiny vodních toků a jiných povrchových vod, které je následkem rychlého povrchové odtoku způsobeného právě přivalovými srážkami. Takovéto povodně nazýváme přivalovými či

¹ *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* [online]. 2016. Praha: Ministerstvo vnitra [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-státu.aspx>

bleskovými povodněmi. Voda valící se při této povodni nezasahuje do tak velké plochy, ale má velkou ničivou sílu.

Intenzivní a dlouhodobé letní srážky a následné přesycení půdy vodou, která dále není schopná vodu zadržovat způsobuje letní povodně. Tyto povodně se mohou vyskytovat na malých i velkých tocích, tyto toky pak zaplavují okolí toku až několik dní.

Krátkodobé silné srážky, které se vyskytují především v letním období mohou způsobovat výrazné zvýšení hladiny vodních toků a jiných povrchových vod. Za opak pak můžeme považovat ledové povodně, které vznikají jak na větších, tak i na menších vodních tocích, kde mohou způsobit zvýšení hladiny vody. K ledové povodni dochází v případě, že koryto je ucpáno ledem, a to jak v období mrazů, tak i v období tání. Dalším druhem ledové povodně je pak tání, ke kterému dochází v období jara a zimy. Prudké oteplení nebo velké srážky mají za následek tání velkého množství sněhu což může způsobit nebezpečí výskytu povodně.

2.2. Zvláštní povodně

Zvláštní povodně jsou ty, které mají za příčinu poruchu či havárii vodního díla, známe tři základní typy zvláštních povodní, ke kterým může dojít při stavbě či provozu daného vodního díla.

Zvláštní povodni předchází protržení vodního díla, porucha hradící konstrukce bezpečnostních či výpustných zařízení vodního díla přičemž dochází k neřízenému odtoku vody. Příčinou tohoto druhu povodně může být také nouzové řešení kritické situace, která ohrožuje bezpečnost vodního díla prostřednictvím nezbytného mimořádného vypouštění vody z vodního díla, a to zejména při nebezpečnosti havárie uzávěrů a hrazení bezpečnostních a výpustných zařízení nebo při nebezpečí protržení hráze vodního díla. Mimo to mohou povodně vznikat i jako důsledky jiných především lidských činností.

3. STUPNĚ POVODŇOVÉ AKTIVITY – PRŮBĚH POVODNĚ

Pro jednodušší rozeznání míry ohrožení obyvatelstva a majetku v oblasti povodní byly definovány tři základní stupně povodňové aktivity, které jsou zahrnuty do přípravných opatření při nebezpečí povodně a jsou zakotveny v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (dále jen „vodní zákon“). Povodeň jako taková začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity.

- První stupeň, tedy stav bdělosti nastává v případě nebezpečí přirozené povodně, nebo při překročení mezních hodnot na vodním díle. V takové chvíli je vyžadována zvýšená pozornost vodnímu toku či jinému zdroji, u kterého hrozí nebezpečí povodně. Hlásná a hlídková služba zahajuje svou činnost.²
- Druhý stupeň, též stav pohotovosti vyhláší příslušný povodňový orgán ve chvíli, kdy se nebezpečí povodně přeměňuje na povodeň. V tuto chvíli dochází k aktivaci povodňových orgánů, v pohotovosti jsou prostředky pro zabezpečovací práce a také se provádějí opatření, dle povodňového plánu, která by měla průběh povodně zmírnit.³
- Třetím a posledním stupněm je stav ohrožení, který se vyhláší při nebezpečí vzniku škod většího rozsahu nebo ohrožení životů a majetku nebo při dosažení vysokých hodnot sledovaných jevů. Současně s vyhlášením se začínají provádět zabezpečovací práce dle povodňových plánů a také záchranné práce či evakuační činnost.⁴

² NOVÁKOVÁ, Jaroslava, Oldřich KRULÍK a Radek BUREŠ. *Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011, 33. ISBN 978-80-7251-343-7.

³ NOVÁKOVÁ, Jaroslava, Oldřich KRULÍK a Radek BUREŠ. *Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011, 34. ISBN 978-80-7251-343-7.

⁴ NOVÁKOVÁ, Jaroslava, Oldřich KRULÍK a Radek BUREŠ. *Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011, 34. ISBN 978-80-7251-343-7.

4. OPATŘENÍ PROTI POVODNÍM – PŘED POVODNÍ, PŘI POVODNI, PO POVODNI

Opatření proti povodním je soubor činností a opatření, která předchází či doprovází zvládnání povodňových rizik v území, kde hrozí nebezpečí povodně či povodeň probíhá. I tato problematika je zahrnuta v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů. Co do těchto opatření však nespadá, jsou výstavby, údržby a opravy staveb a zařízení, které slouží k ochraně před povodněmi.

Přípravná opatření:

- a) stanovení záplavových území,
- b) vymezení směrodatných limitů stupňů povodňové aktivity,
- c) povodňové plány,
- d) povodňové prohlídky,
- e) příprava předpovědní a hlásné povodňové služby,
- f) organizační a technická příprava,
- g) vytváření hmotných povodňových rezerv,
- h) příprava účastníků povodňové ochrany.⁵

Opatření při nebezpečí povodně a za povodně:

- a) činnost předpovědní a hlásné povodňové služby,
- b) varování při nebezpečí povodně,
- c) zřízení a činnost hlídkové služby,
- d) vyklizení záplavových území,
- e) řízené ovlivňování odtokových poměrů,
- f) povodňové zabezpečovací práce,
- g) povodňové záchranné práce,
- h) zabezpečení náhradních funkcí a služeb v území zasaženém povodní.⁶

⁵ § 65 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶ § 65 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Opatření po povodni:

- a) evidenční a dokumentační práce,
- b) vyhodnocení povodňové situace včetně vzniklých povodňových škod,
- c) odstranění povodňových škod a obnova území po povodni.⁷

4.1. Mobilní protipovodňová opatření

Výstavba mobilních protipovodňových opatření spočívá v budování odolné, nepropustné a současně také co nejrychleji složitelné stěny, která se nachází v delší linii, která je na pomezí chráněné či nechráněné krajiny a to především v obydlených částech, kde můžeme najít řeky a jiné vodní toky jež by mohly svým rozvodněním způsobit škody. Cílem výstavby těchto opatření je tedy minimalizace škod na obydlích, památkách či jiných budovách, infrastrukturu a přírodě.

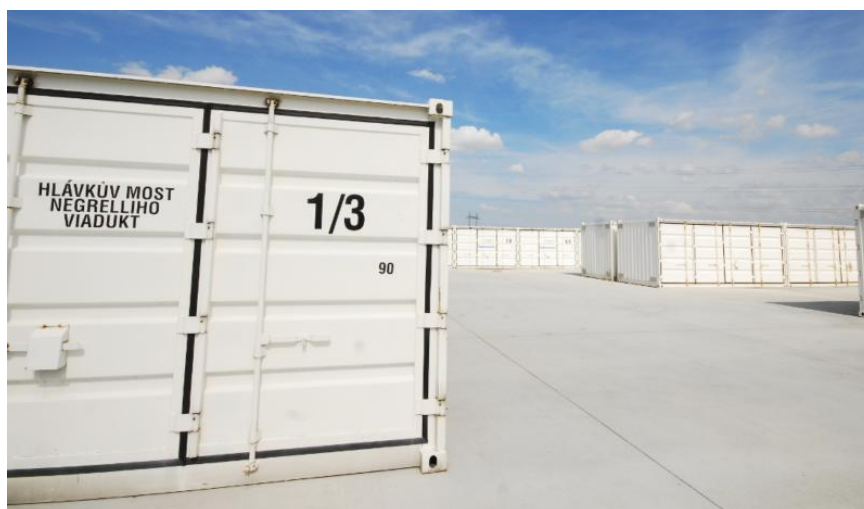
Veškerá mobilní protipovodňová opatření hl. m. Prahy jsou uložena v areálu služeb hl. m. Prahy v Dubči, kde se nachází centrální sklad protipovodňových opatření a na Zbraslavi, kde je také prováděna jejich pravidelná údržba. Centrální sklad v Dubči zahrnuje celkem 143 kontejnerů, jejichž součástí jsou hradidla, slupice, podpěry a stahovací tyče. Veškerou protipovodňovou ochranu je město připraveno nachystat během 57 hodin.⁸ Jeden z těchto kontejnerů můžeme zobrazit na obrázku č.1.

Mimo to jsou v areálu služeb hl. m. Prahy uskladněny také náhradní zdroje elektrické energie, osvětlovací soupravy pro výstavbu protipovodňových opatření v noci a nářadí potřebné pro jeho výstavbu. Každý kontejner nese označení, který úsek je v kontejneru uložen a také kolik kontejnerů je třeba v daném úseku. Navíc je součástí každého prvního kontejneru daného úseku také výkresová dokumentace a návod pro montáž. Samotná montáž je prováděna na pevné

⁷ § 65 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁸ Ochrana proti povodním [online]. In: . Magistrát hlavního města Prahy [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/protipovodnova-opatreni.aspx>

základové desky jejichž základem je podzemní stěna, která chrání oblast proti spodním vodám.⁹

Obrázek č. 1: Kontejner mobilních protipovodňových opatření

Zdroj: Oskar Exner, 2011

5. ZÁPLAVOVÁ ÚZEMÍ

Stanovení záplavového území spadá do přípravných opatření, která jsou prováděná při nebezpečí povodně. Jedná se o území, která při povodni mohou být zaplavena vodou. Tato území stanovuje na návrh správce daného vodního toku vodoprávní úřad, který může též správci uložit povinnost zpracovat návrh, který bude v souladu s plány hlavních povodí a s plány oblastních povodí. V zastavěných územích vymezuje opět na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad na aktivní zónu záplavového území dle nebezpečnosti povodňových průtoků. Záplavová území a aktivní zóny se stanovují formou opatření obecné povahy. Mimo jiné Ministerstvo životního prostředí zajišťuje vedení dokumentace o

⁹ Protipovodňová opatření. Hasičský záchranný sbor České republiky Praha[online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/protipovodnova-opatreni.aspx>

stanovených záplavových územích České republiky a zároveň také zabezpečuje jejich evidenci v informačním systému veřejné správy.¹⁰

Důležitý je také zákaz povolování či provádění staveb ve stanovené aktivní zóně záplavového území. Výjimka platí pro stavby vodních děl, která korigují či jinak upravují vodní tok.

6. KOMUNIKACE, HLÁSNÁ A PŘEDPOVĚDNÍ SLUŽBA

6.1. Komunikace s občany

Při povodních často dochází také k varování obyvatelstva a to prostřednictvím Všeobecné výstrahy, která patří do sítě poplachových sirén, jež jsou většinou řízeny z operačních středisek hasičských záchranných sborů krajů. Všeobecná výstraha je kolísavý tón sirén, trvajících celkem 140 sekund a zaznít může až třikrát v třiminutových intervalech. Elektronické sirény jsou doplněny o hlasovou informaci, která konkretizuje o jaké ohrožení se jedná a apeluje na sledování aktuálního dění v České televizi či Českém rozhlasu.

Jako další jsou pro zveřejňování používány také jiné kanály a to telefonní linky, tiskové zprávy, SMS zprávy, hlášení, mediální rozhovory, plakáty, letáky, ale také fóra či schůze a to buď s vlivnými osobami nebo na takových událostech, které jsou pořádány na veřejných místech. Prostředky jsou vždy voleny, dle povahy události, ale také na základě charakteru subjektů, které spolu komunikují.¹¹

Veškerou komunikaci pak doplňují doporučené činnosti jako je například ukrytí, uzavření oken a dveří a právě výše zmíněné sledování zpravodajství z rádia či televize. Mimo tyto doporučené činnosti je nutné zachovat klid nepanikařit a nešířit poplašné zprávy, varovat osoby v okolí a případně pomáhat.

¹⁰ § 66 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹¹ VYMĚTAL, Štěpán. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. Praha: Grada Publishing, 2009, 126-127. ISBN 978-80-247-2510-9.

6.2. Komunikace mezi složkami integrovaného záchranného systému

Složky integrovaného záchranného systému spolu komunikují již ve fázi příprav na mimořádné události a následně také ve fázi provádění záchranných a likvidačních prací. Při koordinaci činností v těchto fázích se využívá různých komunikačních prostředků. Jako první stojí za zmínku PEGAS, což je hromadná radiokomunikační síť, která je provozovaná ministerstvem vnitra a umožňuje především běžný provoz složek integrovaného záchranného systému. Dále jsou užívány záložní radiové sítě a krizové telefony, což jsou veřejné mobilní telekomunikační sítě, jejichž spojení je přednostní. Spojení pro zajištění vlastních činností si jednotlivé složky integrovaného záchranného systému opatřují samy. Na místě zásahu je pak zásadním prostředkem komunikace mimo jiné také vydávání rozkazů, pokynů, příkazů a povelů, které hromadně nazýváme řídicí akty řízení zásahu. Tyto řídicí akty sděluje velitel svým podřízeným ústně a nebo jiným komunikačním prostředkem a to nejen na základě oprávnění, ale také na základě plnění úkolu dané úrovně řízení. Každý vydaný řídicí akt musí být podán tak, aby bylo jasné jaký úkol má podřízený vykonat. Řídicí akt musí obsahovat adresáta, cíl, prostředek, místo, čas, postup, jistění, nadřízeného a vědět jak se s ním případně spojit.¹²

6.3. Povodňový informační systém (POVIS)

Tento informační systém se používá jako podpora všech organizačních úrovní, které jsou ze zákona povinny řešit povodňovou situaci. K použití dochází při komunikační, koordinační a rozhodovací činnosti. Systém tak zajišťuje včasné a adresné informování všech zapojených složek veřejné správy o aktuálním nebo historickém stavu či vývoji povodňové situace kdekoli v České republice. Cílem povodňového informačního systému tedy je zabezpečení co nejrychlejšího a

¹² MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 117-118. ISBN 978-80-7251-338-3.

kvalitního přenosu informací v jednotném formátu mezi všemi odpovědnými subjekty.¹³

6.4. Hlásná a předpovědní služba Českého hydrometeorologického ústavu

Pro povodňové orgány je důležitá předpovědní a hlásná povodňová služba, která prostřednictvím operačních a informačních středisek Hasičského záchranného sboru České republiky a složek integrovaného záchranného systému předává potřebné informace.

Předpovědní povodňová služba je zabezpečována Českým hydrometeorologickým ústavem ve spolupráci se správcem povodí a informuje o nebezpečí vzniku povodně a o jejím dalším nebezpečném vývoji. Dále informuje o hydrometeorologických prvcích, srážkách, vodních stavech a průtocích ve vybraných profilech.

Hlásná povodňová služba informuje povodňové orgány a účastníky ochrany před povodněmi o vývoji povodňové situace a dále předává zprávy a hlášení potřebná k objektivnímu vyhodnocení situace. Tato služba je organizována povodňovými orgány obce, povodňovými orgány pro správní obvody obcí s rozšířenou působností a ostatními účastníky ochrany před povodněmi. Pro zabezpečení hlásné povodňové služby může být v případě potřeby zřízena hlídková služba.¹⁴

¹³ *Povodňový informační systém* [online]. Ministerstvo životního prostředí České republiky [cit. 2022-12-07]. Dostupné z: <http://www.povis.cz/html/>

¹⁴ § 73 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

7. POVODŇOVÉ ORGÁNY A POVODŇOVÉ PLÁNY

7.1. Povodňové orgány

Povodňové orgány stanovuje vodní zákon. Tyto orgány se účastní přípravy, řízení, organizace a kontroly opatření před povodní, v jejím průběhu a také v období bezprostředně po povodni. Povodňové orgány jsou povinny se řídit povodňovými plány, ve výjimečných a odůvodněných případech mohou jednat nad rámec povodňových plánů. Tyto orgány v době povodní mohou činit opatření či vydávat rozkazy, aby zabezpečili ochranu před povodněmi. Veškerá opatření a příkazy jsou zapisovány do povodňové knihy, která je dostupná k nahlédnutí oprávněným osobám.¹⁵

V následující tabulce č.1 jsou vyobrazeny jaké povodňové orgány jsou mimo povodeň a jaké orgány se aktivují při povodni.

Mimo povodeň	Při povodni
Ministerstvo životního prostředí	Ústřední povodňová komise
Krajský úřad	Povodňová komise kraje
Obecní úřad ORP	Povodňová komise ORP
Obecní úřad	Povodňová komise obce (rada obce)

Tabulka č.1: Povodňové orgány při povodni a mimo povodeň

zdroj: vlastní

¹⁵ § 77 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

7.1.1. Ústřední povodňová komise

Ústřední povodňová komise je zřizována vládou a jejím předsedou je ministr životního prostředí a místopředsedou ministr vnitra.

Úkolem Ústřední povodňové komise je řídit, kontrolovat a koordinovat povodňovou situaci v případě, že povodňové komise krajů již nedokáží vlastními prostředky činit potřebná opatření týkající se ochrany před povodněmi. Součástí činnosti Ústřední povodňové komise je také informování vlády o průběhu či důsledcích povodně, koordinace a kontrola činnosti povodňových komisí krajů, vedení záznamů v povodňové knize a po projednání může nařídit mimořádnou manipulaci na vodních dílech.¹⁶

7.1.2. Povodňová komise kraje

Povodňovou komisi kraje zřizuje hejtman kraje, který se zároveň stává jejím předsedou, čímž získává také pravomoc jmenovat další členy komise. Povodňová komise kraje plní úkoly, jejichž cílem je zabezpečení před povodněmi. Konkrétně zpracovává povodňový plán správního obvodu kraje a následně jej předkládají nadřízenému ústřednímu povodňovému orgánu. Podle tohoto plánu se poté prověřuje připravenost účastníků ochrany. Dále organizuje odborná školení a výcvik členů povodňových orgánů obcí s rozšířenou působností a účastníků ochrany před povodněmi. Informuje o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány obcí s rozšířenou působností, Ministerstvo životního prostředí a také Český hydrometeorologický ústav. Vede záznamy v povodňové knize, vyhledává a odvolává stupně povodňové aktivity v rámci území své působnosti a plní další úkoly.¹⁷

¹⁶ § 81 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ § 80 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

7.1.3. Povodňová komise obce s rozšířenou působností

Starosta obce s rozšířenou působností zřizuje povodňovou komisi obce s rozšířenou působností a stává se jejím předsedou. Následně z řad zaměstnanců obce s rozšířenou působností určuje další členy komise. Povodňová komise plní řadu úkolů jejichž cílem je ochrana před povodněmi. Zpracovává povodňový plán, organizuje provádění povodňových prohlídek, prověřuje připravenost a organizuje odborná školení, vyhláší a odvolává stupně povodňové aktivity. Ve vážných případech, kdy není svolána povodňová komise kraje po dohodě se správou povodí může nařídit mimořádnou manipulaci na vodních dílech, v době povodně spolupracuje s povodňovými orgány obcí při zajišťování potřebných věcí, mimo to pak plní také mnoho dalších úkonů a povinností.¹⁸

7.1.4. Povodňová komise obce

Obecní rada může zřídit povodňovou komisi, pokud je v dané oblasti nebezpečí vzniku povodní. Pokud povodňová komise obce není zřízena tuto, funkci zajišťuje obecní rada. Cílem je plnění úkolů při ochraně před povodněmi. Nadřízeným orgánem povodňových orgánů obce je povodňový orgán obce s rozšířenou působností.

Mezi úkoly, které povodňová komise obce zajišťuje zahrnujeme zpracování povodňového plánu obce, stvrzení souladu věcné a grafické části povodňových plánů staveb, jež se nacházejí v záplavovém území, provádění povodňové prohlídky, informování o hrozícím nebezpečí a o průběhu povodně, zabezpečení evakuace, následného návratu, náhradní ubytování, stravování, hygienická a zdravotnická péče, vedení záznamu v povodňové knize a řada jiných úkolů.¹⁹

Ve chvíli kdy je vyhlášen krizový stav, tedy stav nebezpečí nebo nouzový stav se povodňové komise stanou součástí krizového štábu a veškeré úkoly komisí přecházejí na kompetentní krizové štáby.

¹⁸ § 79 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ § 78 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Při povodni jsou v hlavním městě Praze povodňovými orgány:

- povodňové komise městských částí hl. m. Prahy
- povodňové komise městských částí stanovené Statutem hl. m. Prahy
- povodňová komise hl. m. Prahy
- Ústřední povodňová komise ČR

Mimo povodeň jsou v hlavním městě Praze povodňovými orgány:

- úřady městských částí hl. m. Prahy
- úřady městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy
- Magistrát hlavního města Prahy
- Ministerstvo životního prostředí, zabezpečení přípravy záchranných prací přísluší Ministerstvu vnitra

7.2. Povodňové plány

Pro řízení činností při povodni jsou nezbytné povodňové plány, které shrnují organizační a technická opatření k odvrácení či snížení škod. Jinými slovy jsou to dokumenty, jejichž součástí je způsob zajištění včasných a pravdivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby, zabezpečení ochrany objektů, příprava a organizace záchranných prací a zajištění základních funkcí v objektech, jež byly povodní narušeny a stanovení limitů pro stupně povodňové aktivity.

Povodňové plány se skládají z několika částí:

- Věcné části, do které jsou zahrnuty údaje potřebné pro zajištění ochrany objektu, obce či jiného územního celku před povodní a limity pro vyhlášení stupňů povodňové ochrany
- Organizační části, ve které jsou jmenné seznamy, adresy a způsoby spojení účastníků ochrany a úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany a navíc také organizace hlásné a hlídkové služby

- Grafické části, která je zaměřena na mapy či plány, ve kterých jsou vyobrazena záplavová území, evakuační trasy, místa pro shromažďování, hlásné profily a informační místa²⁰

V oblasti povodní se zpracovávají celkem čtyři povodňové plány, které jsou tvořeny na jednotlivých úrovních územních celků, viz také tabulka č. 2.

- povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni
- povodňové plány správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které zpracovávají obce s rozšířenou působností
- povodňové plány správních obvodů krajů – zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správci povodní
- Povodňový plán České republiky, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí

Dále pak může vodoprávní úřad uložit povinnost zpracovat povodňový plán vlastníkům pozemků, které se nachází v záplavových územích. Podobná věc platí také pro stavby ohrožené povodněmi, nacházející se v záplavovém území nebo představující riziko zhoršení průběhu povodně. Pro tyto stavby vytvářejí povodňový plán také jejich vlastníci.²¹

²⁰ § 71 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

²¹ § 71 odst. 4 a 5 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Kdo dokument zpracovává	Název dokumentu
Ministerstvo životního prostředí	Povodňový plán ČR
Krajský úřad	Povodňový plán kraje
Obecní úřad ORP	Povodňový plán ORP
Obecní úřad	Povodňový plán obce
Vlastník objektu	Povodňový plán objektu

Tabulka č. 2: Povodňové plány a jejich zpracovatelé

Zdroj: vlastní

8. LEGISLATIVA POVODNÍ

Základním právním předpisem týkajícím se povodní je zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), který se vzhledem k povodním zabývá ochranou před povodněmi, zvládnutí povodňových rizik, povodňovými opatřeními, záplavovými územími, stupni povodňové aktivity, povodňovými plány a orgány a mnoha jinými odstavci jež se nezabývají pouze povodněmi, ale především problematikou vody.

Jako další zákon, který je nutno zmínit je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, kterým se zakotvují základní a ostatní složky integrovaného záchranného systému a vymezuje se míra jejich spolupráce, postavení a jejich úkoly. Zákon zahrnuje také postavení a úkoly státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a organizaci záchranných a likvidačních prací na místě zásahu, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při mimořádných událostech.

Mezi další právní předpisy by se dále v souvislosti s ochrannou před povodněmi daly zařadit tyto:

1. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

2. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
3. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících předpisů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů (zákon o státní pomoci při obnově území)

Klíčový pro řešení povodně je vztah mezi zákony č. 254/2001 Sb., o vodách a č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. Pro lepší fungování v rámci ochrany před povodněmi, řešení již nastalé povodně či řešení jiné krizové situace jsou krizovým zákonem definovány stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu. Tyto stavy může vyhlásit pouze kompetentní osoba v odůvodněných případech na území České republiky či na části jejího území.

Podle krizového zákona jsou dále zřizovány krizové štáby, které se zabývají řešením krizových situací, mezi které může být zařazena i povodeň.

Krizový zákon se v §39 odst. 2 věnuje také situaci při které v době povodní dojde k vyhlášení krizového stavu. Od této doby jedná příslušný krizový štáb a příslušná povodňová komise společně. Stejně ustanovení se nachází v zákoně o vodách v §77 odst. 9. Zákony jsou provázány také jinými úkony či povinnostmi orgánů a jiných osob a to jak při tématu povodní tak obecně témat týkajících se vody.

Mimo to pak existují také podzákonné předpisy, tedy právní předpisy odvozené od zákonů. Jedná se převážně o vyhlášky Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí, které se zabývají ochranou před povodněmi, vodními toky a díly, ale také záplavovými územími či integrovaným záchranným systémem.

- Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky schválená vládou usnesením č. 382/2000

- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 470/2001 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 471/2001 Sb., o technickobezpečnostním dohledu nad vodními díly
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 195/2002 Sb., o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl
- Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracování návrhu a stanovování záplavových území
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému

Jako poslední z dokumentů k povodním jsou metodické pokyny, které metodicky upravují významné oblasti implementace.

- Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí k zabezpečení hlásné a předpovědní povodňové služby (Věstník MŽP 4/1998)
- Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí k posuzování bezpečnosti přehrad za povodní (Věstník MŽP 4/1999)
- Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí pro stanovení účinku zvláštních povodní a jejich začlenění do povodňových plánů (Věstník MŽP 7/2000)

9. ROLE ORGÁNŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY PŘI ŘEŠENÍ POVODNĚ

9.1. Vláda

Vláda v čele s tehdejšími předsedou vlády Vladimírem Špidlou při povodních vyhlásila nouzový stav v celkem šesti krajích, nouzový stav byl v Praze vyhlášen 12. srpna 2002, prodloužen a následně ukončen 31. srpna 2002. V průběhu povodně vláda nechala vytvořit centrální internetové adresy na kterých byly zveřejňovány informace, rozhodla o vytvoření komise pro řešení obnovy země po povodních, vydala příkaz k bezplatnému vydávání paliva ze státních rezerv pro potřeby záchranářů v oblastech, kde byl vyhlášen nouzový stav a také nařídila povolání vojáků Armády ČR k výpomoci Policii ČR. Ani Strakova akademie, která je sídlem vlády ČR se povodním nevyhnula, sídlo muselo být provizorně přesunuto do Hrzánského paláce.²²

Další činnosti, které vláda plní při řešení krizových situací mohou zahrnovat ukládání úkolů ostatním orgánům, zřízení ústředního krizového štábu jako pracovního orgánu, oznámení o vyhlášení nouzového stavu Poslanecké sněmovně, které je vláda odpovědná nebo například při vyhlášení nouzového stavu může určit, která práva a svobody budou omezeny, či jaké povinnosti budou zavedeny.

²² *Projev předsedy vlády Vladimíra Špidly k povodním přednesený dne 23. srpna 2002 v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR* [online]. In: . 22.7.2008 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/vladimir-spidla/projev-predsedy-vlady-vladimira-spidly-k-povodnim-predneseny-dne-23--srpna-2002-v-poslanecke-snemovne-parlamentu-cr-38937/>

Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajs_tvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

9.2. Ministerstva a jiné správní úřady

Významnou pozici při řešení krizové situace mají Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo průmyslu a obchodu. Klíčová je činnost Ministerstva vnitra, které plní významnou část úkolů. Sjednocuje postupy ministerstev, kontroluje a koordinuje poplachové plány Integrovaných záchranných systémů krajů, zpracovává koncepci ochrany obyvatelstva a plní mnoho jiných důležitých úkolů.

Jako krizové orgány jsou brány také krizové orgány kraje a další orgány s působností na území kraje, orgány obce s rozšířenou působností a orgány obce. Zvláštní postavení má Česká národní banka.²³

Při povodních v roce 2002 převzalo ministerstvo vnitra ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací. Ministerstvo zemědělství nabízelo pomoc rolníkům. A probíhala také jednání řídicího štábu, kterého se účastnili odborníci zapojených ministerstev.²⁴

9.3. Ostatní ústřední orgány státní správy

Jako ústřední orgán státní správy působí Správa státních hmotných rezerv, která při povodních poskytovala paliva pro potřeby záchranářů.²⁵ Mimo to dokáže poskytnout protipovodňové zábrany, čerpadla, elektrocentrály, nouzové osvětlení, vysoušeče a jinou techniku.²⁶

²³ VILÁŠEK, Josef a Jan FUS. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2012, s. 152-153. ISBN 978-80-246-2170-8.

²⁴ *Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy* [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

²⁵ *Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy* [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

²⁶ SSHR [online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.sshr.cz>

9.4. Primátor a Krizový štáb hl. m. Prahy

Před vyhlášením nouzového stavu primátor (v té době RNDr. Igor Němec) společně s Magistrátem hl. m. Prahy zajišťovaly úkoly, které bylo třeba plnit v souvislosti s vyhlášením 2. a 3. stupně povodňové aktivity. Tyto aktivity zahrnovaly především pravidelné informování složek integrovaného záchranného systému, Úřadu vlády ČR, Dopravního podniku hl. m. Prahy, Pražských energetických závodů, městských částí hl. m. Prahy a mnoho jiných subjektů o aktuálním dění v souvislosti s povodní. Dále společně se složkami integrovaného záchranného systému, se záchranným bezpečnostním systémem hl. m. Prahy a s Armádou ČR projednávali spolupráci.²⁷

Na činnost pak navazoval krizový štáb hl. m. Prahy společně s odbornými skupinami, který byl primátorem hl. m. Prahy svolán bezprostředně po vyhlášení nouzového stavu předsedou vlády ČR. Do čela krizového štábu byl ihned po svolání na místo předsedy ze zákona jmenován primátor hl. m. Prahy. Jako předseda Krizového štábu hl. m. Prahy se pak věnoval zejména řízení záchranných a likvidačních prací. Zasedání krizového štábu probíhala i několikrát denně, podle potřeb a aktuálního stavu povodně. Součástí krizového štábu hl. m. Prahy byly také přizvaní odborníci, tedy odborné komise, zástupci městských částí hl. m. Prahy a především členové Bezpečnostní rady hl. m. Prahy, členové stálé pracovní skupiny, zástupci složek integrovaného záchranného systému a odborníci v povodňové problematice. Součástí krizového štábu hl. m. Prahy se tak stala Povodňová komise hl. m. Prahy. Celkem bylo v nouzovém stavu uskutečněno 29 jednání a vydáno bylo 151 rozhodnutí, příkazů a nařízení. Následně po skončení nouzového stavu primátor rozhodl o vyhlášení stavu nebezpečí a to na území městských částí hl. m. Prahy, které byly povodní zasaženy po dobu dvaceti dnů.²⁸

²⁷ Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

²⁸ Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

9.5. Ústřední krizový štáb

Ústřední krizový štáb je řízen na úrovni státu a tak veškerá jednání s Ústředním krizovým štábem vždy probíhala na úrovni primátora hl. m. Prahy a ministra vnitra ČR.²⁹

10. PŘÍČINY POVODNĚ V PRAZE V ROCE 2002

Povodně, které zasáhly Prahu ve dvou vlnách byly následkem vysokých vodních srážek na území České republiky. První vlna srážek, která zasáhla především Jižní Čechy přišla ve dnech 6.-7. srpna 2002. Poté 11.-13. srpna 2002 následovala druhá, mnohem intenzivnější vlna srážek v povodí Sázavy. Z Vltavské kaskády mohly kulminační průtok zadržet pouze nádrže Lipno a Orlík. I ty však překročily svou maximální hladinu. Následné vlny tedy nebylo možné jakýmkoliv způsobem snížit. Střet povodňových vln z Vltavy a Berounky byl pro Prahu osudový a způsobil to, že povodeň byla pro Prahu katastroficky ničivá. Ke kulminaci hladiny řeky Vltavy v Praze došlo 14. srpna 2002. Kulminace v Praze-Chuchli dosahovala 782 cm při průtoku $5\ 160\text{m}^3\cdot\text{s}^{-1}$.³⁰

²⁹ Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

³⁰ Katastrofální povodeň v České republice v srpnu 2002 [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/B6D9A32B97767AC7C1256FC5003B9AFF/\\$file/POVODNOVA%20PUBLIKACE.PDF](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/B6D9A32B97767AC7C1256FC5003B9AFF/$file/POVODNOVA%20PUBLIKACE.PDF)

11. PRŮBĚH A DOPADY POVODNĚ V PRAZE V ROCE 2002

Povodeň, která se územím České republiky v roce 2002 prohnala byla jednou z největších, které Česká republika zažila. Zasaženo bylo více částí území, ale především se jednalo o oblasti v povodí Vltavy, Labe a částečně také povodí Ohře a Dyje. Hlavnímu městu Praze se povodeň nemohla vyhnout a na území v blízkosti Vltavy způsobila miliardové škody.

V Praze dění kolem povodní započalo 8.srpna 2002, kdy bylo zjištěno, že hladina řeky Vltavy stoupá a hrozí zatopení částí Prahy v bezprostřední blízkosti řeky. Tento den byl vyhlášen první stupeň povodňové aktivity a následně pak druhý stupeň povodňové aktivity, který již znamená vyhlášení povodně. O těchto skutečnostech byli informováni členové povodňové komise Hl. m. Prahy, povodňové komise a starostové městských částí, Úřad vlády ČR, centrální dispečinky, 71. zvj Kutná Hora, posádkové vel. Praha, 21. vel. Územní obrany Prahy, hlavní složky záchranného bezpečnostního systému hl. m. Prahy, sdělovacím prostředkům a tiskový mluvčí Magistrátu hl. m. Prahy. Informování následně probíhalo průběžně.³¹

V následujících a dnech povodně průtok Vltavy v Chuchli dosahoval přibližně kolem 1000 až 1500 m³/s s tím že hladina měla až do 11. srpna 2002 spíše klesající tendenci. Celá situace byla také pravidelně kontrolována. Druhý povodňové aktivity nadále trval a průběžně byly také zodpovídány dotazy kladené ze strany občanů ohledně nastalé situace.³²

V sobotu 10. srpna 2002 ČHMÚ varoval před dalšími příválovými srážkami s možností následného vzestupu hladin řek, a to především v noci z 11. srpna

³¹ SALFELLNER, Harald. *Praha pod vodou*. Praha: Vitalis, 2003. ISBN 80-7253-177-8. Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

³² SALFELLNER, Harald. *Praha pod vodou*. Praha: Vitalis, 2003. ISBN 80-7253-177-8. Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

2002 na 12. srpna 2002, přičemž s možným zvyšováním hladiny Povodí Vltavy a.s. odpouštělo vodu z retenčních nádrží. Další den se situace s hladinou řeky začala otáčet a voda začala opět stoupat. Došlo ke zprovoznění ochranného systému KOMOKO, který při povodni chránil průmyslový koridor, který zahrnoval 13 čerpacích stanic.³³

Hladina řeky stoupala a v dopoledních hodinách v pondělí 12. srpna 2002 zasedl krizový štáb HMP a povodňová komise hl. m. Prahy. Následovalo vyhlášení třetího stupně povodňové aktivity v hl. m. Praze, tedy stav ohrožení. Do pohotovosti byli povoláni příslušníci HZS, policie a zdravotníci a pro případ potřeby byli k dispozici příslušníci Armády ČR. V zatopených či ohrožených oblastech byly rozdávány pytle s pískem pro výstavbu hrazení, omezena či zastavena byla také doprava občanům těchto oblastí bylo doporučeno vyklidit sklepy. Do provozu byly uvedeny tři telefonní linky, které poskytovaly občanům aktuální informace o povodni, ale především informace o dalších postupech pro občany z ohrožených oblastí. Ministerstvo vnitra přebralo ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, ministr vnitra (Stanislav Gross) svolal jednací štáb, který se konal za účasti premiéra (Vladimíra Špidly), generálního ředitele HZS (genmjr. Miroslava Štěpána) a odborníků ze zapojených ministerstev. Po svolání předseda vlády byl pro hl. m. Prahu vyhlášen nouzový stav, který nakonec trval až do konce srpna 2002. Průtok Vltavy je 1910m³/s a výška hladiny 376 cm.³⁴

Hned v noci 13. srpna 2002 začala probíhat dobrovolná evakuace obyvatel, která trvala jen pár hodin, než se evakuace pro obyvatele některých částí města stala řízenou, tedy povinnou. Evakuace se týkala oblastí Karlína, dolní Libně, části Smíchova, Malé Strany a části Holešovic. Magistrát zřídil seznamy evakuovaných osob a míst dočasného ubytování, což jsou nejčastěji školy. Na celou evakuaci dohlíželi policisté a s přesunem osob pomáhaly mimořádně nasazené linky

³³ SALFELLNER, Harald. *Praha pod vodou*. Praha: Vitalis, 2003. ISBN 80-7253-177-8. Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

³⁴ SALFELLNER, Harald. *Praha pod vodou*. Praha: Vitalis, 2003. ISBN 80-7253-177-8. Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

městské hromadné dopravy, které mimo to také zrušili jízdné a až do odvolání mohli lidé jezdit zadarmo. Pro zachování co nejvyšší bezpečnosti byl ve velké části Prahy vypnut trolejový proud, elektřina, byly zastaveny dodávky plynu a došlo k omezení či úplnému zastavení městské hromadné dopravy. Uzavřeno bylo také nábřeží, a to od Národního divadla až po Karlín. Postupně byly také uzavírány stanice metra, přičemž některé další stanice metro pouze projíždělo.³⁵

V zoologické zahradě v Troji se snažili evakuovat zvířata z dolní části zoo, která leží v těsné blízkosti u Vltavy. Celkem se evakuace týkala 1029 zvířat, jednalo se především šlo o gorily, šelmy, lachtany, sloni a vodní ptactvo.³⁶

I 14. srpna 2002 hladina vody stále stoupala, průtok Vltavy již nebylo možné měřit v krychlových metrech za vteřinu. Výška hladiny na Vltavě byla 784 cm. Pro návrat do České republiky se z důvodu povodní rozhodl prezident Václav Havel. I nadále pokračovala evakuace obyvatel. Ohrožených částí města přibývá a evakuace se tentokrát týkala i Magistrátu hl. m. Prahy, který se musel přestěhovat do sídla městské policie, kde v následujících dnech také působil. Zřizovala se místa pro sběr oblečení, ložního prádla a dalších potřebných pomůcek.³⁷

Dne 15. srpna 2002 začala hladina vody na Vltavě klesat, nikdo však nevěděl, jak dlouho bude taková povodňová situace ještě trvat. Zprávy o poklesu vody vyvolaly rozruch a mnoho lidí se vydalo do centra města, což způsobilo chaos v podobě zácp. Co se domů týkalo, tak bylo nezbytně nutné, aby jejich stav před návratem obyvatel zkontrolovali statici. V centru města se začaly shánět prostředky potřebné k úklidu, jednalo se především o lopaty, rukavice, holínky a jiné potřeby. Úklidové práce by v hlavním městě Praze měli začít již tento den. V následujících dnech měla hladina vody klesající tendence. Probíhaly úklidové

³⁵ SALFELLNER, Harald. *Praha pod vodou*. Praha: Vitalis, 2003. ISBN 80-7253-177-8. Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

³⁶ ŠTEFFELOVÁ, Alena. Zavzpomínejte s námi na povodně 2002. ZOO Praha [online]. 2017, 11.08.2017 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/aktualne/akce-v-zoo-praha/10870-zavzpominejte-s-nami-na-povodne-2002>

³⁷ SALFELLNER, Harald. *Praha pod vodou*. Praha: Vitalis, 2003. ISBN 80-7253-177-8. Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

práce, odčerpávala se voda ze zatopených sklepů a byla zahájena demontáž protipovodňových mobilních stěn. Postupně bylo zpřístupňováno Staré město a také další zatopené městské části. Zápach ze zkažených potravin a odpadků zvyšoval obavy z šíření infekčních nemocí či epidemií. Situace se však naštěstí uklidňovala a lidé postupně začínali vyčíslovat škody napáchané povodní.³⁸

11.1. Metro

Pražské metro tvoří základ sítě pražské městské hromadné dopravy má 3 linky, na kterých je celkem 61 stanic metra z nichž 3 stanice jsou využívány pro přestup mezi jednotlivými linkami.

Ani metru se povodně v roce 2002 nevyhnuly, stanice metra, které jsou v oblasti ohrožení při povodni v té době disponovaly zabezpečením, které mělo zabránit vniknutí vody, která dosahovala úrovně hladiny Vltavy. Tato hladina byla však v době povodní překonána na některých místech i o více než 2 metry. Povrchovým zaplavením vstupních prostor a následným zaplavením stanic bylo nejprve zatopeno 6 stanic metra, přičemž dalších 11 stanic bylo následně zaplaveno z důvodu šíření vody traťovými tunely a přestupními chodbami. Povodeň způsobila vysoké škody zejména na vnitřních konstrukcích a na technologické části metra.³⁹

11.2. Dopady a škody po povodních v Praze v roce 2002

Povodeň, která se Prahou v roce 2002 prohnala byla neočekávaná a velice rozsáhlá, měla dopad na fungování celého města a ovlivnila životy mnoha lidí. Co

³⁸ SALFELLNER, Harald. *Praha pod vodou*. Praha: Vitalis, 2003. ISBN 80-7253-177-8. Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

³⁹ HRUBĚŠ, Josef a Eva HRUBĚŠOVÁ, BRONCOVÁ, Dagmar, ed. *Pražské ostrovy*. Praha: Milpo media, 2007. Knihy o Praze, 158. ISBN 978-80-87040_06_5.

se týče finančních škod tak prvotní odhady byly vyčísleny na přibližně 15 miliard korun, nakonec však celkové škody dosáhly téměř 27 miliard, finanční škody, které povodeň způsobila se promítly i do rozpočtů Prahy v dalších letech.

Tyto finanční škody byly způsobeny především na bytových či nebytových fondech, odpadech, vodních tocích a vodohospodářské infrastruktuře, městské zeleni, dopravním podniku, komunikacích, ve školství, v zařízeních pro sport a volný čas, ale také na Pražské energetice, Pražské teplárenské a Pražské plynárenské a na mnoha jiných subjektech.⁴⁰

Velká voda zasáhla také židovskou obec v Praze, poškozena byla především Staronová synagoga a Pinkasova synagoga, kde došlo kromě poškození stavby také k poškození nápisů obětí holocaustu. Co se týče centra Prahy tak největší škody byly způsobeny na Kampě, kde stejně jako všude po ústupu vody zůstaly pouze nánosy bahna a nahromaděný nepořádek. Zápavy se nevyhnuly ani historickým budovám jako je Národní divadlo, Rudolfinum, Lichtenštejnský palác na Kampě, či Filozofickému ústavu, kde byly škody především na knihách. Škody byly napáchány také v archivech či knihovnách, kde bylo zničeno mnoho rukopisů, prvotisků a spoustu jiných cenných dokumentů.⁴¹ Mimořádně vysoké byly náklady spojené s vysoušením archiválií dalších dokumentů.

Mimo centrum byl nejvíce zasažen Karlín, kde došlo i ke zřícení několika domů, jejichž statika byla vodou narušena, jeden ze zřícených domů v Karlíně viz obrázek č.3.

⁴⁰ *Zpráva o řešení povodní na území hl. m. Prahy v srpnu 2002.* Interní materiál HZS hlavního města Prahy.

⁴¹ HRUBEŠ, Josef, HRUBEŠOVÁ, Eva, BRONCOVÁ, Dagmar, ed. *Pražské ostrovy.* Praha: Milpo media, 2007. Knihy o Praze, s.158. ISBN 978-80-87040_06_5.

Obrázek č. 2: Zřícený dům v pražském Karlíně

Zdroj: Štěpán Kotrba, 2002

Ani Zoologické zahradě v pražské Troji se povodeň nevyhnula, hranice pozemku zoologické zahrady se nachází v těsné blízkosti koryta řeky Vltavy. Zoologická zahrada přišla kvůli povodni o 134 zvířat, mezi zahynulými zvířaty byly například lachtan, hrošice a slon a celkové finanční škody zoo byly vyčísleny na 232 milionů korun⁴² V následujících obrázcích č. 4 a 5 je vidět zaplavený sloní výběh a evakuace slona.

Obrázek č. 3, 4: Zoologická zahrada Praha sloní výběh a evakuace slonice

Zdroj: Archiv Zoo Praha

⁴² ŠTEFFELOVÁ, Alena. Zavzpomínejte s námi na povodně 2002. ZOO Praha [online]. 2017, 11.08.2017 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/aktualne/akce-v-zoo-praha/10870-zavzpominejte-s-nami-na-povodne-2002>

V pražském metru došlo k zatopení celkem 17 stanic a celkem 20 kilometrů tunelu. Z toho tři stanice byly z trasy metra A (Malostranská, Staroměstská, Můstek), jedenáct stanic z trasy metra B (Anděl, Karlovo náměstí, Národní třída, Můstek, Náměstí republiky, Florenc, Křižíkova, Invalidovna, Palmovka, Českomoravská a Vysočanská) a tři stanice z trasy metra C (Nádraží Holešovice, Vltavská, Florenc). Mimo tyto zatopené stanice se voda dostala také do dalších stanic, ne však v takové míře.⁴³ Výše zmíněná zaplavená stanice metra Florenc viz obrázky 6 a 7, kde můžeme vidět stanici na povrchu země a přímo nástupní stanici metra na lince B.

Obrázek č. 5, 6: Zatopená stanice metra B Florenc

Zdroj: DPP, ČTK

Škody byly způsobeny celé městské hromadné dopravě, avšak metro bylo zasaženo nejvíc a škody byly vyčísleny na téměř 7 miliard korun.

⁴³ KOHOUT, David a Jiří KROPÁČEK. Grafika: "Metro skončilo." Zkázu před 15 lety nikdo nečekal, voda zaplavila tunely za pár hodin. *Aktuálně.cz* [online]. 8.8.2017 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/grafika-povodne-2002-metro/r~f32e3e747c4d11e793d0002590604f2e/>

12. ČINNOST INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU PŘI POVODNÍCH V PRAZE V ROCE 2002

12.1. Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém vychází ze zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, jeho podstatou je koordinovaný postup složek při přípravě na mimořádné události a zároveň také při provádění záchranných a likvidačních prací.

Integrovaný záchranný systém se skládá ze základních složek a ostatních složek. Mezi základní složky, které udržují nepřetržitou pohotovost se řadí, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby, Policie ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany a Hasičský záchranný sbor ČR, který je zároveň také hlavním koordinátorem a v případě, že na místě zasahuje více složek většinou velí zásahu právě příslušník z Hasičského záchranného sboru.

Ostatní složky jsou takové, které poskytují plánovanou pomoc na vyžádání při záchranných likvidačních pracích. Do této skupiny řadíme vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany a neziskové organizace a sdružení občanů. Mimo tyto ostatní složky se v době krizových stavů stávají součástí také odborná zdravotnická zařízení jako jsou fakultní nemocnice, a to za účelem poskytování specializované péče obyvatelům.⁴⁴

Co se týče koordinace složek integrovaného záchranného systému, tak stálými orgány jsou operační a informační střediska integrovaného záchranného systému, kterými je Operační a informační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru a Operační střediska hasičského záchranného sboru krajů.⁴⁵

⁴⁴ VILÁŠEK, Josef a Jan FUS. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2012, 111. ISBN 978-80-246-2170-8.

⁴⁵ VILÁŠEK, Josef a Jan FUS. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2012, 111. ISBN 978-80-246-2170-8.

12.2. Součinnost složek integrovaného záchranného systému při povodních v Praze v roce 2002

Bezproblémová spolupráce probíhala jak mezi složkami integrovaného záchranného systému, tak ve spolupráci s přizvanými jednotkami Armády ČR. Spolupráce byla hodnocena velice kladně a bez jakýchkoliv připomínek. Také součinnost s městskou policií byla plynulá. Koordinaci záchranných a likvidačních prací převzal v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., integrovaném záchranném systému Hasičský záchranný sbor a na následné realizaci se podíleli všechny základní složky integrovaného záchranného systému.⁴⁶

Spolupráce mezi složkami probíhala zejména prostřednictvím krizových štábů v individuálních případech pak zasahovali složky jednotlivě, a to přímým kontaktem. Funkčnost složek neohrozili ani změny dopravní situace, které byly díky opatřením a sledování velice dobře zvládnuty. Problém nenastal ani v oblasti komunikace, která byla po technické stránce nadmíru dobře vybavena.⁴⁷

12.3. Činnost základních složek integrovaného záchranného systému při povodních v Praze v roce 2002

12.3.1. Činnost Policie České republiky

Policie ČR vyčlenila policisty, kteří kromě ochrany majetku Policie ČR plnili stanovené úkoly, které se týkaly evakuace osob, výzev obyvatel k opuštění prostor budov a domů a následně také řešení neuposlechnutých výzev. Policie ČR také poskytovala pomoc při dopravě osob do evakuačních míst a s tím související pomoc či doprovod starším osobám, které se sami dopravit na určená místa nedokázali. Dále pak také Policie ČR organizovala hlídky v zatopených oblastech a na

⁴⁶ Policie ČR při řešení krizové situace: Součinnost s jednotlivými složkami IZS [online]. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2002, (4), 14. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/archiv-casopisu-112.aspx>

⁴⁷ Zpráva o řešení povodní na území hl. m. Prahy v srpnu 2002. Interní materiál HZS hlavního města Prahy.

přístupových cestách. Dopravní služba správy policie se podílela na organizaci odtahu vozidel, která i přes výzvy či upozornění nebyla odstraněna. Letecká služba policejního prezidia poskytla vrtulníky, prostřednictvím kterých mohla být pravidelně monitorována situace a tím i možnost lépe stanovit postupy řešení této mimořádné události. Pro posílení řad policistů byly povolány posily z vězeňské služby a ze Střední policejní školy.⁴⁸

12.3.2. Činnost Hasičského záchranného sboru hlavního města Prahy

Příslušníci hasičského záchranného sboru se jako součást integrovaného záchranného systému svou činností a technikou podíleli na činnostech související se zvládnutím povodně a odstraňováním následků, které tato událost způsobila. Základními úkoly hasičského záchranného sboru je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. V průběhu povodně a při následném provádění záchranných a likvidačních prací byly mezi dny 6. srpna - 31. srpna 2002 nasazeny desítky až stovky zasahujících jednotek požární ochrany. Dne 17. srpna 2002 došlo k nejvyššímu počtu celkem nasazených jednotek požární ochrany. Celkem se jednalo o 348 zasahujících jednotek požární ochrany.⁴⁹

Úkoly, které hasičský záchranný sbor prováděl se zpočátku týkaly především řízení a koordinace záchranných a zabezpečovacích prací. Ve spolupráci s Policií ČR a městskou policií varovali či evakovali hasiči obyvatele z ohroženého nebo zaplaveného území. Obyvatelům později poskytovali nouzové zásoby potravin, pitné vody a léků. Následovalo vyhledávání a případná záchrana osob, které zůstali v objektech, s narušenou statikou nebo se už zřítily. Jak je již zmíněno v základních úkolech HZS plnil záchranu osob, zvířat a také majetku. Spolu se záchranou majetku probíhala současně také ochrana, která spočívala v odčerpávání vody, uzavírání přívodů vody, plynu a elektřiny. Pro další činnosti

⁴⁸ Zpráva o řešení povodně na území hl. m. Prahy v srpnu 2002. Interní materiál HZS hlavního města Prahy.

⁴⁹ PRUDIL, Luděk. Krizová situace prověřila součinnost složek IZS. 112 [online]. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2002, (4), 8 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/archiv-casopisu-112.aspx>

bylo nezbytné zajistit také provoz telefonní ústředny a fungování stanic mobilních operátorů. K tomu bylo potřeba zajistit dodávky elektrického proudu, a také pohonné hmoty. S ohledem na přítomnost chemických látek bylo nutné tyto látky identifikovat a místa jejich úniku či výskytu zajistit. Pro tuto práci bylo nezbytné užití protichemických obleků. Jednotky PO se také podíleli na obnovování zdrojů pitné vody, fungování čistíren odpadních vod, ale i na obnově provozu trafostanic, které byly částečně odpojeny preventivně a částečně byly zaplaveny. Mimo to měly jednotky velký podíl na odstraňování naplavených překážek, které se vodou valily na mosty nebo překáželi na komunikacích a zároveň se podíleli na montáži a následné demontáži protipovodňových zábran. Mimo jiné se také příslušníci podíleli na činnostech v operačním řízení či krizových štábech, kde je bylo potřeba.⁵⁰

12.3.3. Činnost Městské Policie hl. m. Prahy

Městská Policie byla nasazena jako ostatní složka integrovaného záchranného systému a fungovala především ve spolupráci s Policií ČR. Jednalo se především o zajištění vozidel v lokalitách ohrožených povodní, o ochranu vymezených zón před vstupem nepovolaných osob a vozidel, o zamezení rabování, dohled na dodržování veřejného pořádku, dohled na ochranu zdraví a majetku po návratu evakuovaných obyvatel a také dohled na dodržování dopravních omezení. Mimo jiné také Městská Policie hl. m. Prahy poskytovala informace spojené s aktuální situací a stavem povodně, prováděla doprovody majitelům domů, nájemcům bytů či jiným oprávněným osobám za účelem kontroly škod či vyřízení jiných nezbytných záležitostí. Strážníci městské policie se podíleli také na evakuaci osob, a to především na území městské části Prahy 7 a 8.⁵¹

V nejvíce vytížených dnech městská policie nasazovala do výkonu na každou dvanáctihodinovou směnu přibližně 200 strážníků. S vyhlášením třetího stupně povodňové aktivity došlo k omezení běžného výkonu služby a to na nezbytně

⁵⁰ PRUDIL, Luděk. Krizová situace prověřila součinnost složek IZS. 112 [online]. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2002, (4), 8-9 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/archiv-casopisu-112.aspx>

⁵¹ *Roční zpráva Městské Policie Praha za rok 2002*. Městská policie hl. m. Prahy. Interní materiál.

dlouhou dobu. V době, kdy na území Prahy 1 trval výpadek elektrické energie, který zasáhl také Magistrát hl. m. Prahy se krizový štáb dočasně přemístil do objektu ředitelství Městské policie na Praze 10.⁵²

12.3.4. Činnost Armády České republiky

Armáda ČR pracovala ve spolupráci s integrovaným záchranným systémem, podílela se především na evakuaci obyvatel a na záchranných a likvidačních pracích. Vojáci pomáhali s výstavbou protipovodňových hrází, převážení materiálu, plnění pytlů pískem a vyklízení bytů, obchodů či skladů potravin. Dále se podíleli také na úklidu ulic či budov, a na následném odvozu a likvidaci znečištěného materiálu a sutin.

Armáda působila v rámci operací ZÁCHRANA, OBNOVA a OCHRANA. Při operaci OCHRANA vojáci poskytovali asistenci a pomoc Policii ČR.

Armáda ČR nasadila na pomoc při povodních kolem 2000 vojáků a poskytla 146 kusů techniky. Na pracích se podíleli především speciální chemické odřady, veterinární odřad, jednotky nasazené k likvidaci potravin ve skladech a ženijní vojsko.⁵³

⁵² *Roční zpráva Městské policie Praha za rok 2002.* Městská policie hl. m. Prahy. Interní materiál.

⁵³ *Zpráva o řešení povodní na území hl. m. Prahy v srpnu 2002.* Interní materiál HZS hlavního města Prahy.

13. ROZHOVOR

Pro rozhovor a tedy zodpovězení svých otázek jsem se spojila s Ing. Rostislavem Guthem, který byl v době povodní zaměstnancem odboru krizového řízení magistrátu hl. m. Prahy a při povodni zastával pozici vedoucího pracovníka povodňové komise. Z důvodu časové vytíženosti nedošlo k osobnímu setkání, ale pouze k výměně pár zpráv, ve kterých se mi pan Ing. Guth pokusil odpovědět na otázky spojené s problematikou povodní, jejího průběhu, fungování veřejné správy či složek integrovaného záchranného systému, ale také řešení povodně, škod obecně a škod na metru.

1) Jakou pozici či jaký druh práce jste zastával v době povodní v Praze v roce 2002?

V době povodně jsem byl vedoucí pracovní skupiny povodňové komise.

2) Jak povodně v Praze v roce 2002 probíhaly, jak vzpomínáte na jejich průběh?

Povodeň zapříčinily dvě vlny extrémních srážek v letním období. V zimě, resp. na jaře se s povodněmi počítá z důvodu tajícího sněhu a přehrady mají uvolněný větší část zásobního prostoru pro akumulaci vody. Pro ochranu Prahy je to především přehrada Orlík, pak ještě Lipno, ale to zachytí pouze vodu z horní části povodí Vltavy. Ostatní vodní díla Vltavské kaskády nejsou pro řízení povodně tak důležitá. Na léto se přehrady zaplní, aby sloužily rekreačním účelům a tudíž manipulace na Orlíku při srpnové povodni nemohla průběh povodně zásadně ovlivnit. První vlna srážek sice zvedla průtok a hladinu Vltavy v Praze až k 3.SPA, ale neznamenal ještě výrazné ohrožení Prahy. Dokonce na pondělní povodňové komisi bylo odborníky z ČHMÚ a Povodí Vltavy předpovězeno, že by v polovině týdne mohla být obnovena lodní doprava v centrální části Prahy a na konci týdne by mohlo dojít k pominutí 1.SPA. Jenže fronta se zatočila a přišly další a ještě extrémnější srážky. Jen pro info – 1.SPA je průtok v Praze 450m³/s, 2.SPA – 1000 m³/s, 3:SPA – 1500 m³/s a při kulminaci v srpnu 2002 byl průtok 5160 m³/s. Po skončení srážek pro řešení následků povodně se opět počasí postavilo proti nám

a přišly teploty přesahující 30 stupňů. V další části z průběhu povodně upozorním jen na nejdůležitější pasáže. Při stoupající vodě bylo nutné urychleně vybudovat protipovodňové zábrany, které v té době byly k dispozici. Z připravovaných 8. etap protipovodňových opatření (dále jen PPO) byla hotova pouze 1. etapa Staré Město – Josefov. Přesto po postavení PPO bylo rozhodnuto o evakuaci (dále jen EVA) chráněného území, protože nikdo nevěděl jestli skutečně hliníkové zábrany tlak vody vydrží. BYL EVA i Magistrát a přesunut do budovy v Korunní ulici. Na Magistrátu zůstalo pouze operační středisko, které bylo zásobováno elektřinou pomocí elektrocentrály. Zajištění pytlů s pískem. Bagry na Karlův most. Ukotvení plavidla, které nemohlo odplout do ochranných přístavů. EVA nemocnice Na Františku. Jak docházelo k zaplavení území Prahy, tyto části se v noci propadly do tmy, vzhledem k odpojení elektrického proudu a plynu. Doprava byla v ohrožených částech zastavena a kde to bylo možné, jezdila pouze MHD. Metro jezdilo v okrajových částech Prahy. Pro vozidla byly k dispozici pouze 3 mosty na Vltavě. Na vozovkách s více pruhy byl v každém směru jeden pruh vyčleněn pro vozidla IZS a MHD. Nutné byly EVA z ohrožených území a zajištění střežení těchto částí. Zajistit při EVA náhradní ubytování. Po opadnutí vody a vzhledem k vysokým teplotám urychlené vyklizení kontaminovaných materiálů. Dále zajistit dostatečný počet statiků, řešení postřiků na komáry, zajisti vakcíny pro zasahující při vyklizení kontaminovaného materiálu, georadary, mezideponie pro kontaminovaný materiál, obnova elektřiny, plynu a dopravy apod.

3) Nastal při povodních podle Vás nějaký problém (například co se týče prevence nebo řešení při povodni)?

Problémů povodeň přinesla hned řadu. V oblasti prevence: Všechny protipovodňové plány řešily reakci na dosud největší povodeň z roku 1890 na tzv. stoletou vodu. Vzhledem ke skutečnosti, že Prahou protékala téměř 500 letá povodeň, muselo se improvizovat. Protože v roce 1990 uplynulo 100 let od největší povodně bylo rozhodnuto, bohužel až v roce 1997 o výstavbě PPO v 8 etapách na tzv. 100 letou vodu plus 40 – 60 cm vytvoření rezervy. Důvodem byl i fakt, že Praha je památkovou rezervací a bylo nutné najít řešení bez stálých staveb. V roce 2000 byla hotova pouze 1. etapa, která v roce 2002 ochránila Staré Město – Josefov. I když byla vybudována jen na 100 letou vodu, 60 cm rezervy

nakonec stačilo i když voda šplouchala na samé hraně PPO. V té době měla být hotova i 2. etapa Malá Strana – Kampa, ale vzhledem k obstrukcím Prahy 1, které se pořád něco nelíbilo, došlo k zaplavení této části Prahy. Paradoxem je starosta této části Prahy se po povodních stal náměstkem primátora, v jehož gesci byla výstavba PPO všech zbývajících 7 etap. Další problémy vznikaly při povodni a při odstraňování následků povodně. Opět jen nejdůležitější. Jedna loď, která zároveň byla jako restaurace na Smetanově nábřeží nebyla schopná vlastní silou odplout do ochranného přístavu a nezbylo než ji ukotvit ke 2 tankům. Bylo nutné na Karlův Most umístit bagry, aby rozbíjely velké plovoucí předměty a nedošlo k narušení nebo dokonce poboření mostu. Bylo nutné vyklidit kompletně nemocnici Na Františku. Problémem bylo i vysvětlovat lidem, že jim hasiči nepřijedou odčerpávat vodu ze sklepu a domů dokud i spodní voda neopadne, že se jedná o „spojené nádoby“ a kdyby se jim podařilo někde vodu vyčerpat, že hrozí tlakem sesuv domu apod. Velkým problémem bylo přemluvit občany k EVA, především v Karlíně, protože i starousedlíci byli přesvědčeni, že tam nikdy voda být nemůže. Bohužel tomuto tvrzení uvěřila i řada matek s malými dětmi. O to víc pak stálo úsilí HZS tyto občany ze zaplaveného Karlína zachránit. Ještě, že řada lidí uposlechla a reagovali na EVA, protože došlo ke zřícení několika budov a nebo k poškození budov. Neadekvátní byla na hrozící povodeň i reakce ZOO. V plánech se nepředpokládalo se, že dojde ke zřícení velkopodlažních budov v Karlíně a bylo jasné, že jeden Magistrátní statik na všechno nestačí a bylo nutné, aby se zajistilo, co možná nejvíc statiků, aby mohly následně jednotky HZS prohledávat zřícené a poškozené budovy I vzhledem k tropickým teplotám bylo nezbytné po opadnutí vody vyklízet obchody, tržnice a vše, především s kazíci se potravinami (desítky, stovky tun). Pro tuto práci bylo nutné všechny zasahující naočkovat. Nestačilo odvážet kontaminovaný materiál na skládku, stála auta ve frontě. Bylo rozhodnuto o vytvoření 13 -14 mezideponií, kam se zatím odpad převážel a až následně po vyklizení celého zaplaveného území se postupně likvidovaly tyto meziskládky. Problémem bylo zajistit georadary, aby odhalovaly kaverny, především pod vozovkami a nedocházelo tak k propadání vozovek s vozidly. Několikrát k propadům došlo. Ostatní činnosti probíhaly v souladu s plány.

4) Z jakého důvodu bylo dle Vás zaplaveno metro? I přes to, že metro již mělo zavedené prvky, které měly povodním zabránit?

K zaplavení Metra se musím vrátit k plánům na 100 letou vodu. V té době probíhala další výstavba Metra mimo jiné i u Vltavy. Přesto při výstavbě byla dodržována opatření tak, aby nebylo Metro ohroženo při 100 leté vodě. Vzhledem k vysoké hladině došlo k postupnému zaplavení tunelů s 18 stanicemi. Prvky, které ve své otázce zmiňujete nebyly určeny k povodním. Tyto ochranné prvky jsou součástí ochranného systému Metra a primárně byly určeny k ochraně obyvatelstva při leteckým bombardování a použití zbraní hromadného ničení. Ochranný systém Metra jako úkryt je rozdělen na jednotlivé ochranné úseky (tunel -2 stanice, 1 stanice – tunel). Tyto úseky jsou odděleny tlakovými mobilními stěnami. Tyto prvky zřejmě máte na mysli. Těmito stěnami procházejí různé kabelovody, Tyto průchody těžkými stěnami by se v případě zprovoznění ochranného systému Metra utěsnily. Vzhledem k původním plánům, kdy se zaplavení metra v důsledku povodně nepředpokládalo, nebyly na tuto variantu tyto ochranné prvky připraveny (neměly těsnící prvky). Od povodně 2002 má dopravní podnik ve svých protipovodňových plánech povinnost při určitém průtoku zprovoznit tyto ochranné stěny, včetně těsnících prvků. Čili ochranné prvky v Metru primárně určené k jinému účelu, lze využít i při povodních.

5) Byla podle Vás Praha na takovouto mimořádnou událost v podobě povodně připravena?

Myslím, že jsem odpověděl již dříve. Praha byla připravena pouze do 100 leté vody. Povodeň tohoto rozsahu musela převážně řešit improvizací.

6) Fungovaly složky IZS (integrovaného záchranného systému) – Policie ČR, Hasičský záchranný sbor a poskytovatelé zdravotnické záchranné služby tak jak by měly? Byly dodržovány předepsané postupy?

Složky IZS, jak základní, tak ostatní (mám na mysli jednotky SDH, Městskou policii a AČR) fungovaly skvěle, bez nich si řešení takovéto složité události neumím představit. Jednotky HZS a SDH měly po celou dobu neuvěřitelné nasazení, ať již při záchraně občanů ze zaplavených území, či při likvidaci hniijících potravin (hlavně ryby, maso, zelenina a další). Tehdy ředitel HZS

prohlásil, že kdo se při likvidaci těchto produktů nepoblil, ten u toho nebyl. Obdobně PČR, MP a AČR když musely hermeticky uzavřít Karlín, aby nedošlo k rabování a postupně umožňovaly po částech občanům na pár hodin se vrátit do svých domovů, aby vyklidili hniloucí potraviny z ledniček apod. Česká inspekce dohlížela na to, aby se kontaminované potraviny někde neprodávaly (hlavně konzervy). V této souvislosti musím i pochválit i justici. Jakmile PČR zajistila nějakého nenechavce, byl okamžitě odsouzen. V neposlední řadě musím vyzdvihnout i Záchranku při urychlené EVA nemocnice Na Františku. Otázku dodržování předepsaných postupů je třeba adresovat jednotlivým složkám IZS, my jsme koordinovali, resp. vznášeli požadavky. Jedinou připomínku mám k činnosti ústředí ČR. Bylo nám vyčítáno, že jsme neměli požadavky na ústřední komisi, resp. ústřední krizový štáb. Jednou jsme se na ně obrátili s požadavkem na zajištění dalších lidí na likvidaci kontaminovaných potravin. Sdělili nám, že nám posílají vojenskou jednotku někde od Olomouce. Pořád jsme urgovali, kde že jsou – pořád měli přestávky a odpočinek. Dorazili za 3 dny a jen v uniformách, bez ničeho, ani rukavic. Už jsme se na ústředí neobraceli.

7) Jak byste celkově zhodnotil řešení povodní v Praze v roce 2002 z hlediska jak pozitivních tak negativních pohledů?

Myslím, že jsem jak negativa, tak i pozitiva sdělil již dříve. Celkově jako pozitivum hodnotím, že na rozdíl od zbytku republiky nedošlo v Praze k žádnému úmrtí v souvislosti s povodní.

8) Jak byste zhodnotil činnost povodňové komise hl. m. Prahy?

Myslím, že povodňová komise, resp. krizový štáb (od 3.SPA) zvládnul, i když musel improvizovat, povodeň a především následnou obnovu města velmi dobře. Město a jeho chod byl prakticky obnoven do půl roku, resp. do 7 měsíců, kdy už i Metro jezdilo v původním rozsahu.

9) Jaké úkoly plnily orgány veřejné správy?

Musím říci, že veřejná správa na všech úrovních se snažila zajistit občanům urychlenou obnovu normálního života. Navíc zástupci tajemníka (dnes ředitele) Magistrátu měli na starosti jednotlivé městské části, kterým zajišťovali jejich

potřeby. Krizový štáb pořádal pravidelné porady se starosty městských částí. Chod Magistrátu a úřadů městských částí se nezastavil a fungoval v plném rozsahu.

10) Jaké škody napáchaly tyto povodně?

První hlášení o škodách (za měsíc) bylo ve výši 24 mld Kč. Po půl roce jsme hlásili 27 mld Kč. Dále se již nehlásilo, ale myslím si, že celkové škody se k 30 mld Kč přiblížily. Jen škody na Metru dosáhly 7 mld Kč.

11) Byla by Praha dnes na povodeň připravena lépe?

Protipovodňové plány jsou přepracovány na nyní největší známou povodeň ze srpna 2002, ale každá povodeň je jiná a může přijít ještě horší povodeň. Pro příklad: Jako vzor pro výstavbu PPO v Praze posloužil Kolín nad Rýnem, kde také používají mobilní PPO. Ji6 je museli 2x navyšovat a měnit plány, protože již 2x přišla opět větší povodeň. PO srpnu 2002 bylo rozhodnuto o změně projektu výstavby PPO. PPO se vybudovala na úroveň vody 2002 plus rezerva 30 cm s výjimkou etapy Zbraslav, která se vybudovala v původním projektu. Důvodem bylo, že náklady na pořízení PPO 2002 by překročily případné škody způsobené povodní. A nevím, jsem v důchodu, jestli se již předělala 1. etapa Staré Město – Josefov na povodeň 2002. Bylo to v plánu, protože byla pouze na 100 letou povodeň. Dále se měla předělávat přečerpávací stanice na Rokytce. Stávající počet 6 čerpadel se měl zdvojnásobit, ale to už nesouvisí s povodní 2002, ale s povodní, kdy se zároveň rozvodnily v Praze i drobné vodní toky, především Botič a Rokytka. Závěrem tedy pokud by na Prahu přišla obdobná povodeň jako v srpnu 2002 je na ni Praha připravena.

13.1. Shrnutí rozhovoru

Z rozhovoru s odborníkem vyplývá, že Praha na povodeň takového rozsahu nebyla připravena a v mnoha případech bylo nutné improvizovat. Pozitivem však byla nová krizová legislativa, která se při povodních osvědčila. I přes problémy, které se naskytly u orgánů krizového řízení bylo vše zvládnuto dobře. Velmi kladně

bylo hodnoceno také fungování složek integrovaného záchranného systému, které měli na řešení této mimořádné události velký podíl.

Vzhledem ke škodám, které povodeň způsobila, byly po povodni přepracovány protipovodňové plány, které byly upraveny tak, aby byla Praha na případnou další povodeň takového rozsahu připravena.

14. OPATŘENÍ, KTERÁ BYLA ZAVEDENA PO POVODNI

Jedním ze zásadních opatření po této povodni bylo pokračování výstavby protipovodňových opatření, o kterých bylo rozhodnuto po povodních v roce 1997. V roce 1999 bylo připraveno 8 etap výstavby protipovodňových opatření. V roce 2002 byla bohužel dokončena pouze etapa č. 1, která před povodní uchránila Staré Město a Josefov. Pokračování ve výstavbě tohoto protipovodňového opatření zahrnovalo protipovodňové bariéry, protipovodňové hráze či protipovodňové stěny, zabezpečení kanalizace, povodňovou čerpací stanici, protipovodňový uzávěr přístavů, úpravu vodních toků a případné úpravy v okolí těchto protipovodňových ochran. Tabulka č. 3 přehledně zobrazuje etapu a k tomu část Prahy, která byla její součástí.

Číslo etapy	Oblast výstavby
Etapa č.1	Staré Město a Josefov
Etapa č.2	Malá Strana a Kampa
Etapa č.3	Karlín a Libeň
Etapa č.4	Holešovice a Stromovka
Etapa č.5	Výtoň, Podolí a Smíchov
Etapa č.6	Zbraslav, Radotín a Velká Chuchle
Etapa č.7	Troja
Etapa č.8	Modřany

Tabulka č. 3: Přehled etap protipovodňových opatření

Zdroj: vlastní

Mimo to se jako velice důležitá a účinná ukázala preventivní forma ochrany, a to i v rámci přípravy pracovníků obcí s rozšířenou působností či starostů, odborná či metodická školení osob v preventivně výchovné činnosti či preventivně výchovné činnosti od Hasičského záchranného sboru ČR.

Co se týče metra, tak po odstranění škod způsobených povodní a následného zprovoznění se již za běžného provozu metra začalo s budováním nové protipovodňové ochrany, která zahrnovala navýšení zábran u nejvíce ohrožených vstupů do výše, které dosahovala tato povodeň s tím, že byla vytvořena 0,6 metru vysoká rezerva.

Na úrovni terénu šlo o vytvoření trvalých konstrukcí a nových základů pro operativní osazení hrází z mobilních hradítek. V případě zaplavení budou protipovodňové konstrukce čelit vysokému hydrostatickému tlaku a proto bylo do opatření zahrnuto také zesílení konstrukcí, jejich trvalé přikotvení, rozepření či přitížení a realizace drenážních prvků. Pro případ, že by voda dosáhla či přesáhla

výši vybudované protipovodňové ochrany byly do ochrany vnitřních prostor stanic zahrnuty také tlakové uzávěry.⁵⁴

Obecně by se dalo říci, že Praha byla na povodně o mnoho lépe připravena, a to právě díky změnám, které se udály po povodních v roce 1997. Kromě výstavby protipovodňových opatření v různých částech Prahy, byl v roce 2000 vládou schválen dokument Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky, jež mimo jiné vytváří základ pro realizaci a přípravu preventivních opatření před povodněmi. Dále byla také vytvořena řada zákonů, jejichž přijetí mělo velký význam pro řešení povodní a především pro organizaci záchranných prací.⁵⁵

Mezi tyto nové zákony patřil například:

- zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném sboru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Díky modernizaci vybavení Českého hydrometeorologického ústavu se zdokonalila také předpovědní služba, která rozšířila svou spolupráci i za hranice. Státní podnik Povodí Vltavy nezůstal s modernizací pozadu. Byla rozšířena síť vodoměrných a srážkových stanic, což napomohlo lepší a průběžné informovanosti obyvatel.⁵⁶

⁵⁴ HRUBEŠ, Josef a Eva HRUBEŠOVÁ, BRONCOVÁ, Dagmar, ed. *Pražské ostrovy*. Praha: Milpo media, 2007. Knihy o Praze, 159. ISBN 978-80-87040_06_5.

⁵⁵ PUNČOCHÁŘ, Pavel. Prevence povodní na území České republiky a podpora Ministerstva zemědělství. *Časopis 112: Povodně v České republice* [online]. 2015, (4), 30-33 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/archiv-casopisu-112.aspx>

⁵⁶ PUNČOCHÁŘ, Pavel. Prevence povodní na území České republiky a podpora Ministerstva zemědělství. *112: Povodně v České republice* [online]. 2015, (4), 30-33 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/archiv-casopisu-112.aspx>

ZÁVĚR

V teoretické části jsem se zabývala základním pojmem pro téma této práce, což je povodeň. Následně jsem se věnovala jejímu vzniku a její kategorizaci. Následovaly povodňové stupně, které určují začátek povodně a s jejich vyhlášením pak dochází k aktivaci povodňových orgánů. Následovala komunikace mezi různými subjekty státní správy a samosprávy. Podstatná byla komunikace s Hlásnou a předpovědní povodňovou službou Českého hydrometeorologického ústavu. Obě tyto složky jsou při řešení takovéto mimořádné události nezastupitelné a jejich informace jsou pro přijímání opatření zásadní. Zmínila jsem také povodňové orgány a povodňové plány s navazující legislativou týkající se povodní. Tato legislativa zahrnuje veškeré zákony a podzákonné normy s touto tematikou související.

V dalších částech práce jsem se zabývala konkrétní povodní a to povodní v Praze v roce 2002. Nejprve jsem popsala příčiny, které vedly ke vzniku povodně takto velkého rozsahu. Následně jsem stručně popsala celý její průběh a situace, které průběh povodně doprovázely. Část práce jsem také věnovala poškození pražského metra, které bylo ze značné části zaplaveno a povodní výrazně poškozeno.

Popsala jsem zásadní podíl složek integrovaného záchranného systému na zvládnání povodňové situace. Nejprve jsem se na něj zaměřila z hlediska popisu a členění složek, následně jsem popsala konkrétní činnosti jednotlivých složek a útvarů při povodni zasahujících.

Pro praktickou část jsem zvolila cestu rozhovoru, který jsem vedla s bývalým pracovníkem magistrátu hlavního města Prahy. Ten popsal povodeň ze svého pohledu a zahrnul také vlastní poznatky. Z odpovědí je jednoznačné, že činnost krizových štábů, orgánů veřejné správy i složek integrovaného záchranného systému byla velice dobrá a všichni měli snahu o záchranu obyvatelstva a majetku, následně pak o co nejrychlejší obnovu funkčnosti celého města. Vzhledem k rozsahu povodně se však mnohokrát muselo improvizovat. I přes mnohé překážky a komplikace, které bylo nezbytné operativně řešit, bylo vše zvládnuto velice dobře.

V dalších částech práce jsem se zaměřila na činnosti orgánů veřejné správy při této konkrétní mimořádné události a v neposlední řadě také na škody, které povodeň způsobila, a ty nebyly vůbec malé. V souvislosti se vzniklými škodami jsem pak zmínila protipovodňová opatření, z nich některá byla zaváděna již od povodní v roce 1997, některá až po této povodni v roce 2002.

Povodeň je mimořádnou událostí, na kterou se nedá vždy na 100% připravit, ale je zřejmé že preventivními úkony lze ničivost povodně a škody, které může způsobit výrazně snížit. Proti roku 2002 jsou nyní dostupné další etapy protipovodňových opatření, která by Prahu před povodní stejného rozsahu jako byla ta v roce 2002 ochránila.

Povodeň ukázala, že nejefektivnější ochranou proti povodni jsou preventivní technická zařízení. Ta však musí být podpořena pravidelnými nácviky používání zábranných systémů a prováděním tematických cvičení, zaměřených na jejich rychlé a efektivní použití. Nezbytné je také další zlepšování organizačních a řídicích dovedností krizových štábů a dalších osob v této oblasti působících.

SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

1. HRUBEŠ, Josef, HRUBEŠOVÁ, Eva, BRONCOVÁ, Dagmar, ed. *Pražské ostrovy*. Praha: Milpo media, 2007. Knihy o Praze. ISBN 978-80-87040_06_5.
2. MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.
3. NOVÁKOVÁ, Jaroslava, Oldřich KRULÍK a Radek BUREŠ. *Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-343-7.
4. SALFELLNER, Harald. *Praha pod vodou*. Praha: Vitalis, 2003. ISBN 80-7253-177-8.
5. VILÁŠEK, Josef a Jan FUS. *Krizové řízení v ČR na počátku 21.století*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2170-8.
6. VYMĚTAL, Štěpán. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2510-9.

Jiné zdroje

7. *Roční zpráva Městské Policie Praha za rok 2002*. Městská policie hl. m. Prahy. Interní materiál.
8. *Zpráva o řešení povodní na území hl. m. Prahy v srpnu 2002*. Interní materiál HZS hlavního města Prahy.

Právní normy

9. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Webové zdroje

10. *Katastrofální povodeň v České republice v srpnu 2002* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/B6D9A32B97767AC7C1256FC5003B9AFF/\\$file/POVODNOVA%20PUBLIKACE.PDF](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/B6D9A32B97767AC7C1256FC5003B9AFF/$file/POVODNOVA%20PUBLIKACE.PDF)

11. KOHOUT, David a Jiří KROPÁČEK. Grafika: "Metro skončilo." Zkázou před 15 lety nikdo nečekal, voda zaplavila tunely za pár hodin. *Aktuálně.cz* [online]. 8.8.2017 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/grafika-povodne-2002-metro/r~f32e3e747c4d11e793d0002590604f2e/>
12. *Ochrana proti povodním* [online]. In: . Magistrát hlavního města Prahy [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://bezpecnost.praha.eu/clanky/ochrana-proti-povodnim>
13. *Policie ČR při řešení krizové situace: Součinnost s jednotlivými složkami IZS* [online]. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2002, (4), 14. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/archiv-casopisu-112.aspx>
14. *Povodňový informační systém* [online]. Ministerstvo životního prostředí České republiky [cit. 2022-12-07]. Dostupné z: <http://www.povis.cz/html/>
15. *Projev předsedy vlády Vladimíra Špidly k povodním přednesený dne 23. srpna 2002 v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR* [online]. In: . 22.7.2008 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/vladimir-spidla/projev-predsedy-vlady-vladimira-spidla-k-povodnim-predneseny-dne-23--srpna-2002-v-poslanecke-snemovne-parlamentu-cr-38937/>
16. *Protipovodňová opatření*. Hasičský záchranný sbor České republiky Praha [online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/protipovodnova-opatreni.aspx>
17. PRUDIL, Luděk. *Krizová situace prověřila součinnost složek IZS. 112* [online]. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2002, (4) [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/archiv-casopisu-112.aspx>
18. PUNČOCHÁŘ, Pavel. *Prevence povodní na území České republiky a podpora Ministerstva zemědělství. 112: Povodně v České republice* [online]. 2015, (4), [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/archiv-casopisu-112.aspx>
19. *SSHR* [online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.sshr.cz>

20. ŠTEFFELOVÁ, Alena. Zavzpomínejte s námi na povodně 2002. ZOO Praha [online]. 2017, 11.08.2017 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/aktualne/akce-v-zoo-praha/10870-zavzpominejte-s-nami-na-povodne-2002>
21. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* [online]. 2016. Praha: Ministerstvo vnitra [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
22. *Úvodní zpráva o průběhu povodně v hl. m. Praze 12. 8. 2002 až 16. 8. 2002 a činnosti primátora a Rady hl. m. Prahy* [online]. 2002 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovy_zprav/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy/zpravodajstvi_z_hl_m_prahy-zastupitelstvo_dnes_jednalo_o_povodni_a.html

SEZNAM OBRÁZKŮ A PŘÍLOH

OBRÁZKY

- Obrázek č. 1: Kontejner mobilních protipovodňových opatření
- Obrázek č. 2: Zoologická zahrada Praha sloní výběh a evakuace slonice
- Obrázek č. 3: Zoologická zahrada Praha sloní výběh a evakuace slonice
- Obrázek č. 4: Zřícený dům v pražském Karlíně
- Obrázek č. 5: Zatopená stanice metra B Florenc
- Obrázek č. 6: Zatopená stanice metra B Florenc

PŘÍLOHY

- Tabulka č. 1: Povodňové orgány při povodni a mimo povodeň
- Tabulka č. 2: Povodňové plány a jejich zpracovatelé
- Tabulka č. 3: Přehled etap protipovodňových opatření